

[Hauberg.]

lige Skole. At der altid vil være nogen, der melder sig af den nævnte Grund, er givet, men det kan hverken Friskolen eller Samfundet efter min Mening være tjent med.

Tilskuddenes Omfang er, som jeg tidligere har sagt, af en saadan Størrelse, at Betegnelsen Privatskoler ikke længere er rimelig og rigtig, men skal Staten yde disse Tilskud, maa der stilles mange flere og meget mere bestemte Betingelser, end Forslaget nu indeholder. Skal de Lønninger, der skal betales i Friskolen, være nogenlunde af samme Størrelse som dem, der betales i den offentlige Skole, maa det rimeligvis ogsaa være saadan, at disse Lønmodtagere, det vil sige Friskolernes Lærpersonale, maa være i Besiddelse af tilsvarende Kvalifikationer, som den offentlige Skoles Personale maa have, og saaledes videre paa alle Omraader.

I Bemærkningerne til § 4, Stk. 3, staar der: „Med Hensyn til Sundhedsforholdene er det klart, at man ikke kan stille ganske samme Fordringer til Friskolen som til den offentlige Skole.“ For mig, maa jeg bestemt sige, er dette ingenlunde klart. Hvad Sundhedsforholdene angaar, maa det være rimeligt at forlange samme betryggende Forhold paa alle Omraader og i samme Omfang, som man vil forlange det i den offentlige Skole. Jeg vilde finde det ganske uforvarsligt, hvis en Minister vilde godkende Bygninger til Skolebrug, som ikke opfylder de Krav, der findes nødvendige og rimelige af de offentlige Sundhedsautoriteter. Man kan ikke komme uden om, at jo mere Staten betaler af Friskolernes Udgifter, desmere Indseende og Haand i Hanke maa Staten have med disse Skolers hele Virksomhed og Form.

Om Efterlønskassen skal jeg ikke sige mange Ord, men her gælder selvfølgelig ogsaa, at Efterlønnen maa staa i Forhold til, hvad Efterlønsmodtagerne selv har ydet af Skolearbejde og af Betaling til Kassen, ligesom det ogsaa vil være rimeligt at tage Modtagernes Kvalifikationer i Betragtning. Jeg tænker i denne Forbindelse særlig paa vedkommendes Uddannelseskvalifikationer, da det maa antages, at disse Kvalifikationer i ikke ringe Grad maa have haft Indflydelse paa det Arbejde, der har været ydet. Paa hele dette Efterlønsomraade maa der vises et Hensyn, der er rimeligt, ogsaa i Sammenligning med, hvad man paa tilsvarende Omraader byder andre Borgere i Landet.

I det hele taget stiller jeg mig meget tvivlende over for Nyttens og Hensigtsmæssigheden af hele den store Udvidelse af Tilskuddene til de her omhandlede Privat-

skoler. Interessen for dem er dalende, og jeg mener, som allerede nævnt, ikke, at den dalende Interesse for disse Skoler i væsentlig Grad skyldes økonomiske Aarsager. Efter min Mening er Hovedaarsagen til den svigtende Interesse den Kendsgerning, at de offentlige Skolers Undervisning nu er af en saadan Art, at Trangen til Friskoler i Virkeligheden ikke mere er til Stede. Jeg tror endda, at Trangen vil svækkes endnu mere. Den offentlige Børneskoles Udvikling er langtfra standset. Man kan endda sige, at den netop i disse Aar befinder sig i en Udvikling, der befordres af den nye Skolelov. Staten bør i det hele stille efter at gennemføre en offentlig Skole, der er god nok for alle, saa god, at alle Landets Borgere kan være tjent med at sende deres Børn i den. Saa har Samfundet gjort sin Pligt paa Børneskolens Omraade. Men skulde der alligevel findes Mennesker, der trods en saadan Ordning dog ikke vil sende deres Børn i en offentlig Skole, skal disse Mennesker selvfølgelig bevare deres grundlovsmæssige Ret til at lade Børnene undervise privat; men noget særligt Krav paa Samfundet har disse Mennesker efter min Mening ikke. Privilegiernes Tid er forbi og hører en svunden Tid til. Statens Opgave maa her som paa alle andre Omraader være at finde frem til en Ordning, der tjener alles Interesser bedst muligt, og det forekommer mig ikke at være Tilfældet med det Forslag, der her er til Behandling.

Jeg kunde tænke mig Tilskuddet anvendt paa en ganske anden Maade, der efter min og manges Mening helt anderledes vilde tjene Statens og Borgernes fælles Interesser. Pengene vilde efter min Overbevisning gøre langt mere Nytte, saafremt de blev anvendt til Gennemførelse af en Forsøgsskole. Vi mangler en Forsøgsskole, et Sted, hvor alle Tanker, Impulser og Metoder, ikke mindst paa det børnepsykologiske Omraade, kunde blive prøvet. Der er ingen Tvivl om, at man gennem Arbejdet paa en saadan Forsøgsskole kunde naa at høste en Del Erfaringer og Viden, der rigtigt anvendt kunde blive til stor Glæde og Gavn for hele den fremtidige Undervisning, baade i den private og offentlige Skole. Her ligger der virkelig en folkelig Opgave af Værdi for Staten. Anvendtes de omhandlede Tilskud paa denne Maade, kom de ikke blot hele Befolkningen til gode, men de fremhjælp en Interesse og et Initiativ, der i de kommende Aars Konkurrence baade paa det aandelige og materielle Omraade kunde blive af afgørende Værdi for hele vort Folk. Anvendes Pengene derimod som foreslaaet, vil de kun